

**Kötelező munkahelyi COVID védőoltás jogi garanciák és felelősség vállalás nélkül.
Felelőség vállalás hiánya az oltás kötelező beadása után bekövetkező megbetegedés vagy
akár halál esetén.**

Schiffer András volt LMP politikus, jogász vélemény cikke alapján.

**A VESZÉLYHELYZETI JOGSZABÁLY EGYÚTTAL LEHETŐVÉ TESZI A
MUNKÁLTATÓSZÁMÁRA, HOGY A VÉDŐOLTÁS FELVÉTELÉT MEGTAGADÓ
MUNKAVÁLLALÓT FIZETÉS NÉLKÜLI SZABADSÁGRA KÜLDJE, MAJD EGY ÉV
ELTELTÉVEL KIRÚGJA.**

A rendelet – álláspontom szerint – többszörösen Alaptörvény-ellenes, és egy riasztó globális politikai trendbe illeszkedik.

Az Alaptörvény – a korábbi Alkotmánnyal egyező módon – különleges jogrendben megengedi az alapvető jogok gyakorlásának rendeleti úton történő felfüggesztését, illetve bevett mértéken túli korlátozását. A kilencedik Alaptörvény-módosítás annyiban hozott újdonságot, hogy veszélyhelyzetben parttalaná, így a munkaügyi szabályozásban is bevethetővé teszi a különleges jogrendi kormányzást. Csakhogy az Alaptörvény vonatkozó, 54. cikk (1) bek. a II. cikkben és a III. cikkben biztosított alapvető jogok felfüggesztését, továbbá szükséges-arányos mértéken túli korlátozását még különleges jogrendben sem engedi meg. Az emberi méltóság privilegizált szerepe amúgy a magyar demokrácia egyik sarokköve '89 óta. Ha a rendelet morális és alkotmányos megalapozottságát kifogásoljuk, két szempontot érdemes megvizsgálnunk: az oltási kötelezettség és a gyártói, állami felelősségvállalás egyensúlya, valamint a kötelezés, illetve az oltatlanok diszkriminációjának áttelepítése magánszervezetekre.

Ha az oltási kötelezettség érdemi alkotmánybíróági gyakorlatát kutatjuk, vissza kell eveznünk a 39/2007. (VI. 20.) AB-határozathoz, illetve az abban felhívott esetjoghoz. Ezt bátran megtehetjük, miután a 13/2013. (VI. 17.) AB-határozat kimondta, hogy a testület az Alaptörvény hatálybalépése utáni ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbiakban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése és a konkrét ügy alapján az alkalmazhatóságnak nincs akadálya. Az Alaptörvény II–III. cikkei és a korábbi Alkotmány 54. §-a között nem egyszerűen tartalmi egyezés áll fenn, hanem az Alaptörvény rendelkezései egyenesen szigorúbbak: kimondják az emberi méltóság sérthetlenségét, és az egyszerű hozzájárulás helyett „tájékoztatáson alapuló önkéntes hozzájárulást” írnak elő az orvosi vagy tudományos kísérletekhez. A határozat érvelése abból indult ki, hogy a korai, 8/1990. (IV. 23.) AB-határozat az emberi méltósághoz való jogot az „általános személyiségi jog” alkotmányi megfogalmazásának minősítette. Felidézte a 36/2000. (X. 27.) AB-határozatot, amely kimondta, hogy az emberi méltósághoz való jogból következően a betegek jogai közé tartozik – többek között – az egészségügyi beavatkozásokba való beleegyezés és az ellátás visszautasításának joga is. Felhívott egy alapvető tételt a 21/1996. (V. 17.) AB-határozatból: **Önmagának mindenki árthat, s vállalhat kockázatot. A kötelező, fenyegetésen alapuló oltás felvétele után nincs semmilyen számon kérhető jogi garancia felelőség vállalás megbetegedés vagy halál esetén.**

Megállapította, hogy az emberi méltósághoz való jog széles körű védelemben részesíti a szabad, tájékozott és felelősségteljes döntésre képes ember saját teste és sorsa feletti rendelkezési jogát, az általános személyiségi jog alkotóelemének tekinti a személyiség integritásához való jogot, amelynek része a testi integritáshoz való jog.

Jogi ellentmondás továbbá hogy a munkáltatói kötelezés ellenére az oltás felvételekor az oltóponton alá kell írni egy ÖNKÉNTES HOZZÁJÁRULÁSI nyilatkozatot!

A 39/2007. (VI.20.) AB-határozat érvelése ezen a ponton fordult rá az oltási kötelezettségre. Rögzítette, hogy a védőoltások közegészségügyi, járványügyi célból elvégzett invazív egészségügyi beavatkozásnak tekinthetők, ezért a kötelező védőoltásokat intézményesítő és annak feltételeit meghatározó jogi szabályozás a testi integritáshoz való jog korlátozását jelenti.

„Az ember soha nem tekinthető pusztá eszközhöznek valamilyen közcél eléréséhez – ennek az elvnek különös súlya van az olyan jogi szabályozás esetében, amely alapján közérdekre hivatkozással megelőző, gyógyító célból oltóanyagot juttatnak az emberek szervezetébe” – fogalmazott a 2007-es alkotmánybírói döntés.

Az AB-határozat egyáltalán nem tekintette a kötelező védőoltás intézményét eleve alkotmányellenesnek. Nyári írásomban magam is úgy foglaltam állást, hogy a Covid-19 kapcsán a fertőzőképesség csökkentése és az egészségügyi ellátórendszer teherbíró képességének fenntartása olyan indokok lehetnek, amelyek – szigorú feltételek között – megalapozhatnak védőoltással összefüggő kötelezést, korlátozást. Az Alkotmánybírók úgy érvelt a kötelező védőoltás alkotmányos megalapozhatósága mellett, hogy hozzátette: **„Ugyanakkor nincsenek veszélytelen védőoltások.”** A határozat utalt a szlovén Alkotmánybíróra, amely a védőoltások alkotmányosságáról hozott átfogó döntésében lényeges jogosultságnak nevezte – egyebek mellett – az oltásra kötelezettek megfelelő tájékoztatását, valamint az olasz Alkotmánybírók verdiktjére, amely úgy foglalt állást, hogy a jogalkotónak kártalanítást kell biztosítania a védőoltás esetleges káros következményeiért. „A kockázatok szempontjából alapvető jelentőségű, hogy az oltóanyagok minőségéről, megbízhatóságáról, folyamatos ellenőrzéséről is végső soron az államnak kell gondoskodnia” – szól a ma is irányadó magyar alkotmánybírói konklúzió. **Egyelőre a Big Pharma védőoltásainak is vészhelyzeti engedélyük van az Európai Unióban. Az Európai Parlament úgy tárgyal Green Passról, vakcinaszervezőkről, hogy a képviselők szégyenszemre csak olyan szerződéseket láthatnak, amelyek nagyobb részét a Big Pharma előzetesen kitakarta.** A Big Pharma cégei a vakcinaszervezőkben előszeretettel zárják ki a gyártói felelősséget a vakcinák hatékonyságát, hosszú távú hatását illetően, viszont korlátozzák az államok mozgásterét, hogy hatékonyabb ellenszer (tehát **nem is feltétlenül oltóanyag!**) felbukkanása esetén kiugorjanak a szerződésekből. Mindeközben a Pfizer nyeresége az egekbe szökött. **Végleges engedélyekkel nem rendelkező oltóanyagok esetében, amikor a vonatkozó szerződésekre a minimálisan elvárható transzparencia sem áll fenn, a gyártók nemcsak előre kizárják termékfelelősségüket, de az államok máshoz fordulási lehetőségét is korlátozzák: az állam nincsen abban a helyzetben, hogy az „oltóanyagok minőségéről, megbízhatóságáról, folyamatos ellenőrzéséről” megfelelően gondoskodjon, továbbá „az oltásra kötelezettek megfelelő tájékoztatását” biztosítsa, ilyen körülmények között az általános oltási kötelezettség előírása alkotmányos szempontból legalábbis aggályos.**

A kormány persze mondhatja, hogy részéről szó sincs általános oltási kötelezettségről. Azt akár hagyhatnánk is, hogy a közsférában egyidejűleg el is rendelték az oltási kötelezettséget, csak hogy az erről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet differenciálatlansága alapproblémára világít rá. Arra, hogy mondjuk a rendvédelemnél ugyanúgy köteles magát beolttatni a háttérben dolgozó technikus, mint a testi kényszer alkalmazására is jogosult személy. **Márpedig éppen arról van szó, hogy az emberi méltóság joga esetében még vészhelyzetben sem lehet mellőzni a szükségesség arányosság elvét, miközben az oltási kötelezettség az emberi méltósághoz való jog korlátozásával jár.** Visszatérve az „eredeti” rendeletre: a kormány nyilván azzal tolja el magától az általános oltási kötelezettség bevezetésének gyanúját, hogy a rendelet alapján az oltásra kötelezésről az állam helyett egy magánszervezet, a munkaadó dönt, és a mulasztás nem jár állami szankcióval (bírság stb.).

ÁTTELEPÍTHETI-E A KÖTELEZÉST, ILLETVE AZ OLTATLANOK DISZKRIMINÁCIÓJÁT AZ ÁLLAM MAGÁNSZERVEZETEKRE?

A kérdés megválaszolásához újra elő kell vennünk a 39/2007. (VI. 20.) AB-határozatot. Ebben az Alkotmánybíróság azt kifogásolta, hogy a Kádár-rendszerből megmaradt szabályozás egy miniszteri tájékoztatóra bízta, bizonyos védőoltásokat milyen életkorban, milyen módon kell alkalmazni: mivel a jogszabály nem tartalmazta az életkorhoz kötött védőoltások kötelezettjeit megillető jogosultságok és az őket terhelő kötelezettségek egy részét, ebben a körben érdemi arányossági mérlegelésre nem kerülhetett sor, ugyanis nem volt olyan normatív rendelkezés, amelyet ellensúlyként számításba lehetne venni a járványügyi közcélokkal szemben. A mostani rendelet nemcsak munkakörönként vagy ágazatonként nem specifikál, de olyan szempontokat sem támaszt az oltási kötelezettség előírásához, amit utána – egy munkaügyi jogvitában – a munkavállaló számon kérhetne.

A kormány rendelete semmiféle arányossági mérlegelésre nem teremt lehetőséget.

Másként minősül-e a mostani eset a 2007-eshez képest, ahol mégiscsak az állam írt elő egyénre szabottan – és hatósági retorzióval fenyegetve – oltási kötelezettséget? Ha egyenlő felek polgári jogi ügyleteként fognánk fel a munkaviszonyt, akkor talán. Csakhogy a munkaviszony nem egyenlő felek polgári jogi ügylete. A felek közötti objektív egyenlőtlenség esetén az állam egyébként polgári jogi ügyleteknél is beavatkozik a gyengébb fél védelmében. Erről szól az uzsora tilalma, és így honosodott meg a fogyasztóvédelmi jog a polgári jogi szabályozásban, amelynek ma már alaptörvényi horgonya is van (M cikk (2). bek.). A felek közötti gazdasági egyenlőtlenség, a munkavállaló és a munkáltató között meglévő alá-fölé rendeltség a munkavállaló-munkáltató viszonyában végzetes egyensúlyvesztéshez vezetett, ezért avatkozott be a XX. században a munkaügyi kapcsolatokba az állam, és ezért vált le a munkajog a polgári jogról. Az állami beavatkozás teremtette meg a **munkajog közjogi elemeit**. Ma a függő munka jelenti a munkajog tárgyát, ami szembeállítva az önálló munkavégzéssel (vállalkozási, megbízási jogviszonyok) pontosan megmutatja a munkajog és a polgári jog közötti alapvető **különbözőséget**. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bek. rendelkezik a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jogról, a XVII. cikk (3) bek. pedig furcsa módon olyan jogot biztosít, amelyet a korábbi Alkotmány nem ismert: a munkavállaló jogát az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez. A XII. cikk és a XVII. cikk egyúttal a munkajog és a munkavédelmi jog polgári jogtól való elkülönülésének alkotmányos alapját is jelenti. Minderre az a kormánypárti ellenvetés következhet, hogy végül is az oltási kötelezettség előírása nem más, mint mondjuk bizonyos udvariassági normák megkövetelése egy bolti dolgozótól.

MIÉRT NINCS IGAZA A KORMÁNYPÁRTI ÉRVELÉSNEK?

A Munka törvénykönyve természetesen hagy játékteret a munkáltatónak, hogy jogos gazdasági érdekeire, a munkaszervezet és a betöltött munkakör sajátosságaira figyelemmel udvariassági normákat várjon el a bolti eladótól. Csakhogy ezek az udvariassági szabályok a munkáltató – előbbiek szerint – egyediesített elvárásai, míg az oltakozás iránti elvárást az állam fogalmazta meg, a munkáltató csak az élesítésről dönt. Az udvariatlan bolti eladóval szemben a munkáltató szankcionálhatja az egyediesített norma megszegését az esetre egyediesített módon. Ugyanakkor ha a munkáltató él az állam által felkínált opcióval, az oltási kötelezettséget elmulasztó munkavállalóval szemben a jogkövetkezményeket már nem mérlegelheti, nem egyediesítheti. Az udvariatlanságon kapott bolti eladó munkaügyi jogvitát kezdeményezhet a munkáltatói döntéssel szemben, míg az oltatlanság miatt fizetés nélküli szabadságra küldött, majd kirúgott alkalmazott esetében ennek gyakorlatilag semmi értelme. Az udvariatlanság miatt elküldött bolti eladó nyugodtan kereshet másik munkát, miközben az általános – bár a munkáltatók által opcionálisan lehívható – magatartási elvárás miatt erre egy oltatlanság okán kirúgottnak alig marad lehetősége, béralku-pozíciója radikálisan csökken. Utóbbi a kulcs: a rendelet ugyanis közvetlenül, munkáltatói döntés közbeiktatása nélkül csökkenti az oltatlan munkavállaló béralku-pozícióját. Hiába mossa kezét a kormány, az elsődleges hátrányt most is az állam okozza: csak nem bírság vagy elzárás formájában. Az állam tehát a fél évszázaddal ezelőtti rendelkezéssel egyezően, általános magatartási

elvárásaként – magyarul: kötelezettségként – fogalmazza meg az oltakozást. A különbség annyi, hogy a közigazgatási szankció helyett munkajogi szankcióval ad nyomatékot elvárásának. A jogkövetkezmény alkalmazásáról pedig a munkáltató – saját gazdasági érdekeit mérlegelve hozhatja meg a döntést. A kormány az oltási kötelezettség munkáltatóra telepítésével ráadásul úgy korlátozza a munkavállalók jogát a méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez (hiszen a testi integritáshoz való jog az emberi méltóság része), hogy a korlátozás szükségességéről és arányosságáról egyáltalán nem adott számot. Miért állítom ezt? Első lépésben két alapkérdést kell megválaszolnunk. Fertőznek-e az oltottak is? Igen, az oltottak is fertőznek, valószínűleg kisebb intenzitással, de ennek pontos mértékéről egyelőre nincs precíz tudásunk. Megbetegedhetnek-e oltottak is? Igen, még triplán oltott kormánytag is **esett ki a munkából**. A következő kérdés viszont úgy hangzik: igazolható-e, hogy a munkavégzés, a munkahely – úgy általában – a megfertőződés első számú kockázati terepe?

Az eddigi tapasztalatok, hozzáférhető tanulmányok alapján ez a feltételezés erősen vitatható: családi összejövetelen, zárt téri rendezvényen, bolti sorban, tömött járművön legalább annyi eséllyel szedhetünk össze kritikus mennyiségű víruskoncentrációt. Ha mégis elfogadjuk, hogy a munkaszervezet legalábbis kiemelt kockázatot jelent a járvány terjedése szempontjából, nyilvánvalóan nem lehet egyenlőségjelet tenni egy elve home office-oló szerkesztőség, szoftverfejlesztő cég és mondjuk egy magánkórház között. Az arányosítás azonban az állam kötelezettsége. A kormány valódi – és alkotmányosan egyébként is ingatag lábakon álló – motivációja nemzetgazdasági szempontokra vezethető vissza.

A KORMÁNYZAT MEG AKARJA ELŐZNI, HOGY A TÖMEGES MEGBETEGEDÉSEK LEFÉKEZZÉK A NÖVEKEDÉST, ESETLEG ÚJABB CSŐDHULLÁMOT INDÍTSANAK EL.

Arra most nem térnek ki, hogy önmagában a gazdasági válság, annak veszélye eleve nem tartozik a különleges jogrendet megalapozó tényállások közé. A nemzetgazdasági érvelést ugyanis rögtön lábon lövi az a tény, hogy már most számos oltott van Covid-19 miatt betegállományban, illetve fertőzött meg másokat. Tehát hiába kalkulál a munkáltató a rendeletben felkínált lehetőséggel, ettől még nem ússza meg a járvány miatt a termelésből kiesők emelkedő számát. Az egészségügyi ellátórendszer teherbíró képességének megőrzése természetesen indokolhat korlátozó **intézkedéseket**. Azonban a teherbíró képességi érvvel arányban álló eszközök kiválasztásáért a kormány másra – így önkormányzatokra, főleg magánszervezetekre – át nem hárítható felelősséggel tartozik az állampolgárok felé. Fentieket összegezve a következő megállapításokat tehetjük. Nincs észszerű indok arra, hogy az állam általában a munkahelyekre írjon elő oltási kötelezettséget. Ha mégis így jár el, az alkotmányosan elfogadható eljárás az, ha a kötelezettséget munkakörönként arányosítja, ha pedig a munkáltató döntésére bizza a kötelezettség érvényesítését, úgy arányosítási szempontokhoz köti a munkáltatói mérlegelést. Ha pedig fennállnak az oltási kötelezettség alkotmányos indokai, úgy azt az államnak kell általánosan vagy munkakörönként, élethelyzetenként mérlegelve előírnia. **Miért halgatnak az ellenzéki pártok?** ***A rendeleti megoldásnak van egy járványon, vakcinapolitikán túlmutató tünete, és pedig a munkáltatói túlhatalom növelése. A globális kapitalizmus legalapvetőbb problémája a nem termelőértékén megfizetett munka, a kizsákmányolás.*** A civilisztikától különvált munkajog, ha szerény hatékonysággal is, de mégiscsak a tőke elé állított korlátot: a munkavállaló béralkupozíciójátnövelte, a kizsákmányolást enyhítette. A globalizáció *race-to-bottom*ra sarkallta az országokat főként a periférián és a félperiférián a **külföldi befektetőkért**, a munka- és környezeti feltételek terhére. A globális nagyvállalatok hatalma nemzetállamok gazdasági erejével konkuráló mértékben nőtt meg, ma már az önszabályozás igényével lépnek fel, felerősödött a munkaerő nemzetközi migrációja: ezek a jelenségek a nemzeti munkajogi szabályozás relevanciáját gyengítik, nemzetközi pedig gyakorlatilag **nem létezik**. Teret nyer az állam szabályozó szerepének csökkentése, a „rugalmasítás”, és felvillan a – polgári jogtól elkülönült – munkajogból menekülés általános **tendenciája**.

AZ ORBÁN-KORMÁNY – MINDEN „ILLIBERÁLIS” ÉS „NEMZETI” PORHINTÉS DACÁRA A GLOBÁLIS NAGYTŐKE HŰSÉGES KISZOLGÁLÓJA. AZ ELMŰLT BŐ ÉVTIZED GAZDASÁG POLITIKÁJA ÉPPŰGY A GLOBÁLIS TRENDBE IDOMUL, A HOGYAN A RENDELET FILOZÓFIÁJA IS: lopkodva szuszakolja vissza a polgári jogba a munkajogot, a munkaadói eszköztárat ha veszélyhelyzetileg is a testi integritáshoz való jog korlátozhatóságával gazdagítja, miközben acélba vett állampolgárokat nem holmi bírságokkal, elzárásokkal, hanem béralkupozíciójuk lenullázásával fenyíti. Az orbáni neoliberalizmus a társadalmi konfliktusokat előszeretettel tolja át a munka világába, ahol az egyenlőtlen erők küzdelméből rendre a munkaadó, a tőke kerül ki győztesen. A mostani húzást nevezhetjük politikai felelősséggel háritásnak, de legalább annyira tanúskodik a NER leglényegéről. Ha a kormány esetleg Alaptörvény-módosítással támasztaná meg a **rendeletet**, azzal csak a brüsszeli jogállamisági kritikákat igazolná. Igaz, az Európai Unió jelen **pillanatban** nagyon nincs abban a helyzetben, hogy jogállamiságot zsúrizzen, miután másfél éve nézi tétlenül a jogállam uniós szintű **leépítését**. Különösen furcsán állna a jogállamiság lángpallosa Von der Leyen kezében akkor, amikor a Big Pharma szabja meg azt is az Európai Bizottságnak, hogy mi tartozik az európai **polgárookra** a vakcina szerződésekből.

Kiegészítő vélemény

A kötelező munkáltató által elrendelt covid védőoltás politikai háttere.

Talán sokan észre vették hogy az ellenzéki pártok nem támadják a kormány intézkedését. Mi lehet ennek az oka? Az ellenzéki pártok az Orbán kormány elmúlt több mint tíz éve alatt számtalanszor kritizálták a különböző meghozott törvényeket. Sokszor a demokrácia leépítéséről az emberi jogok felszámolásáról beszéltek. A közelmúltban Márky Zaj Péter az ellenzék miniszterelnök jelöltje egy interjúban azt mondta ha a kormány bevezeti a kötelező covid oltás nem fogunk ellene lázítani. Kérdezhetnénk most nem fontosak az emberi jogok??? Az ellenzéki politikai pártok is részt vesznek támogatják a kormány döntését? Ennek hátterében talán az lehet hogy az ellenzék vezető ereje politikájában egyfajta lojalitást foglal meg az európai unió, az USA és a NATO felé. Ez lényegében a nemzetközi kapitalista érdekrendszer kiszolgálását jelenti. Ebbe a viszonyulásba nem fér bele a kötelező védőoltás elleni bármilyen állásfoglalás. Hiszen ebben az esetben jól észrevehető módon ők is a munkavállalók emberi jogaival, önrendelkezési jogával szemben a kapitalisták a gazdagok és gazdagodni tudók érdekeit képviselik. Most nem fontos az egyén önrendelkezési jogának védelme, amikor ez egy fontos védelem lenne számára. Az átlag ember, a dolgozó ember a mindennapjait nem úgy éli hogy jogos védelme érdekében az alkotmány által is megfogalmazott emberi jogokba keljen kapaszkodnia. Kérdezhetjük jogosan hogy akkor miért vannak deklarálva alkotmányos szinten ilyen jogi elvek ha ezeket a nehéz helyzetben a szemébe lehet dobni? Vagyis a hatalom válság helyzetre való hivatkozással azt tesz az emberekkel amit akar. Feltételezem ez sokakat elgondolkodtat hogy egyáltalán mire érdemes itt a választásokon szavazni?

Országos szinten a vidéki fejletlen térségekben ahol a FIDESZ szavazók többsége él a munkahelyek mint gazdasági szereplők alapvetően kisebb méretű vállalkozások. Azonban ezek a munkáltatók a konfliktusok elkerülése érdekében saját hatáskörükben könnyen dönthetnek úgy hogy dolgozóiktól nem követelik meg a kötelező covid oltás felvételét. Itt könnyebb megvenni az embereket az Orbánkormány által bejelentett előző évi adó visszatérítéssel. Tehát a vidéki térségekben a lehetséges FIDESZ szavazókat nem érintheti az egész probléma kör. ***Nem úgy mint a nagyvárosi környezetben, illetve a Budapesten élőket akik a nagyobb munkáltatóknál, vagy az állami munkáltatóknál állnak alkalmazásban.***